

AMOR I PSIQUE

La obra que comentaré a continuació, Amor i Psique (1793). Escultura feta en marbre blanc per l'Artista Antònio Cànova (Itàlia 1757–1822).

Actualment es troba al Museu del Louvre.

CONTEXT HISTÒRIC :

Durant el S.XVIII es va produir una sèrie de canvis socials dels quals en són màxims exponents les revolucions Americana i Francesa, transformacions que possarien fi a tota una concepció del món anomenada l'antic règim. En aquest ambient de polèmica hi apareixen les primeres reflexions i es reacciona contra els excessos imaginatius del Barroc i del Rococó i se'ls censura per estar al servei del poder i d'una societat banal i irreflexiva

La segona meitat del S. XVIII és considerada com el moment àlgid de la ruptura amb la tradició en tots els àmbits, però sobresortint en allò polític-social i religiós. L'ideal dels il·lustrats és una societat basada en la raó i en la recerca de la felicitat. El text de la declaració d'Independència dels Estats Units resumeix aquestes aspiracions i comparteix molts punts amb els de la república romana.

L'escultura Neoclàssica s'origina a Roma, on l'ideal clàssic mai no s'havia oblidat del tot.

En aquest període es rebutja l'efecte pictòric de l'escultura barroca i es dona protagonisme a la línia pura, la claredat compositiva, així com els conjunts serens i sobris en contra de les sinuositats barroques.

ANÀLISI FORMAL :

Respecte l'Anàlisi formal de l'obra podem dir que sense acabar-se de cenyir a les regles de l'Acadèmia, Cànova va construir una piràmide de cossos enllaçats, animats per un delicat joc de membres que es mouen amb la llum. La transparència del marbre blanc afegeix

poesia a un grup que va estar molt meditat (el model es remonta a 1787), y que fou repetit pel propi Cànova pel príncep Yusupoff.

Ens mostra dos joves adolescents, Eros, Déu de l'amor, i Psique, una jove d'origen grec.

La figura de la noia jeu mig nua sobre una roca i la del noi està inclinada cap endavant, amb la mà dreta li agafa la cara i el braç esquerre li passa per sota els pits. De tan dolços i tan ben treballats recorden l'època

helenística grega. Formes corbes i molt delicades i serenes. Els cosos treballats com els de dos adolescents, innocents i purs. No hi ha ni un àpice de violència, ans al contrari, tot ho envaeix l'amor i tendresa que desprenen els dos cossos.

Les figures estan escolpides amb molta delicadesa i finor, i el marbre, amb un acabat de calç i àcid per donar a la pell de les figures una llusor i una brillantor que talment sembla que siguin vius. Això fa que la llum la il·lumini d'una manera especial, crea un joc amb les llums i les ombres que fa que l'escena sigui encara més veraç, i li dona volum.

Formalment destaca la composició de forma piramidal, i la creu formada per les ales de la figura del noi, la seva cama dreta, estirada enrera i el cos de la noia. El centre de la composició, enmarcat pels braços de la noia, ens mostra un fort joc de mirades molt tendre entre les dues figures.

Aquesta obra està pensada per esser vista des de diferents punts, tot i que en té un de principal, el frontal que és on es troba el punt més tendre de la composició.

ICONOGRAFIA:

Psique o Psiquis, que en grec significa ànima era una princesa de l'antiga Grècia, era la petita de tres belles germanes, però tot i així la bellesa de Psique superava la de qualsevol ésser mortal.

Quan es va desenvolupar físicament com a dona, era tan bonica que se la comparava amb Afrodita; fins a tal punt que la gent preferia tributar els seus honors a la princesa abans que a la deessa de l'amor. Afrodita, sempre severa amb els càstigs per tot aquell qui posés en perill el seu lideratge sobre la bellesa, es va enfadar i ordenà al seu fill Eros que prengués forma de monstre horrible i acabés amb la vida de Psique.

Les germanes de Psique es van casar ben joves, però Psique, no ho aconseguia ni tan sols un pretendent. Els homes la veien tan bonica que l'admiraven com a una obra d'art, com a una

dona impossible d'aconseguir. Irònicament la seva bellesa els espantava. Preocupat per la situació, el seu pare va anar a consultar l'Oracle i Apolo li va donar la resposta:

...En una alta roca del turó deixa la doncella, pomposament preparada per la mort; i no esperis descendència mortal, sino d'un ferotge i cruel monstre; Aquest, volant amb les seves plomes per l'éter, tot ho inquieta i amb foc i ferro cada cosa batrà; amb qui s'espanten les divinitats; de qui s'en horroritzen les aigües de la tenebrosa Estigia...

El rei no va tenir altre alternativa que complir amb la voluntat dels deus, i entre plors s'endugué Psique al turó. Contràriament al que s'esperava, en arribar la nit, el Cèfir (vent de l'oest i un dels més fidels missatgers dels deus) la conduí fins un bell prat florit on

s'aixecava un meravellós palau daurat. Servents invisibles van acompanyar Psique i s'encarregaren d'acomplir tots els seus capricis. Amb la obscuritat arribà un ésser misteriós i

ambdós van disfrutar d'una nit màgica. Malgrat que Psique creia que el seu marit era un monstre, no percebia cap deformitat en el seu cos, sino tot el contrari: formes perfectament proporcionades. Gaudíren així de varies nits i abans que la llum del dia el sorprengués el suposat monstre s'allunyava.

Psique esperava ansiosa la obscuritat tot i que tenia el dubte de coneixer estèticament al seu marit. Anyorava la família, i després de molt suplicar aconseguí el permís per fer-los una breu visita. En arribar tots van coincidir en que l'aspecte de la jove era encara més radiant que abans que marxés. Les seves germanes, pot ser per enveja, van intentar convencer-la per que veies el rostre del seu marit i lei donàren una làmpada.

De nou al palau daurat Psique intentà, infructuosament, persuadir al marit per que li revelés la seva identitat. Per descriure la resposta davant de tanta insistència va citar l'home més indicat, Lluç Apuleyo, el gran filòsof, traductor i comentarista de Plató, que a la seva obra La Metamorfosis va escriure:

...Aleshores el marit nocturn advertí de nou Psique: El darrer dia, el moment decisiu, el sexe i la sang enemics, ja han pres les armes i s'alça en campament, es posa l'exèrcit en línia de combat i ha sonat la trompeta. Ja s'apropen les teves perverses germanes amb l'espasa nua, buscant la teva gola. Ai! Quantes calamitats ens amenacen. Oh dolcíssima Psique! Compadeix-te de tu, i salva en aquest infant nostre de l'infortuni de la imminent ruïna. No vegis ni escoltis en aquestes dones criminals, a les que, després de l'odi

mortal que tenen i després d'haver trepitjat els llaços de la sang, no és lícit que les hi diguis germanes, quan, a seran elles qui faran retomar les roques amb els seus accents funestos...

Tot i les advertències del seu espós, la curiositat de Psique envaï per complet la seva ment i una nit encengué la làmpada que les seves germanes li havien obsequiat. Dirigí la llum cap al seu marit i contemplà el cos i el bell rostre del déu de l'amor. Nerviosa i aturrida davant la inesperada visió no va poder evitar que se li caigués dins la làmpada una gota d'oli bullint que caigué sobre la cara d'Eros, qui es despertà espantat i desaparegué en direcció als espais etèris. Psique es trobà novament a la roca on els seus pares la havien deixat. Els jardins i el palau daurat havien desaparegut. Trista i desconsolada es va dedicar a recórrer el món a la recerca del seu espós. Eros es trobava tancat al palau de sa mare, però protegia invisiblement a la seva estimada. Psique, a més, es veia obligada a realitzar proves i treballs desagradables, durs i difícils, imposats per Afrodita, per humillar-la i per que la seva bellesa minvés amb l'esforç físic. Però l'afortunada princesa sempre va tenir l'ajut anònim d'Eros, que comprengué la fatal curiositat de la seva esposa i va volar fins a l'Olimp per demanar a Zeus que li permetés viure amb ella. Després de comprobar l'immens amor que hi havia entre la bella y bestia, Zeus va tenir pietat de Psique. No només la va perdonar, sino que li va fer beure néctar i menjar ambrosia en presència de tots els déus, convertint-la en immortal i en el mateix Olimp es van celebrar les noces sagrades de Psique i Eros; Es van unir per sempre més en cos i ànima

FUNCIÓ I SIGNIFICAT:

Representa el grup de l'Amor que fa renneixen Psique adormida per sempre gracies a les exhalacions d'un perfum màgic, és tant un himne a l'amor com el record de la llegenda de Psique, que es refereix a l'ànima immortal del mite platònic.

COMENTARI:

Per estimar una persona per complet, el dia i la nit, hi ha d'haver un equilibri entre l'atracció física i l'atracció espiritual, tot i que sigui la ment qui elabori els nostres valors estètics.

Hi ha alguna cosa a les grans històries d'amor que les fa immortals, que duren per sempre tot i que les persones en sí, no ho facin.

Segons Plató, l'amor és una forma d'elevació, de purificació de l'ànima. Considera l'amor físic com el primer moment, però el moment transcendent és quan arriba la compenetració espiritual, quan els amants aconseguixen fusionar les seves ànimes d'una manera intel·lectual. L'elevació de l'ànima ens porta a l'amor etern, l'amor platònic.